

NORGES HØYESTERETT

Den 24. mai 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01105-A, (sak nr. 2013/632), straffesak, anke over dom,

A (advokat Trygve Staff)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Hilde Sakariassen)

STEMMEGIVING :

- (1) Dommer **Bårdsen**: Saken gjelder straffutmåling for en voksen mann som slikket kjønnsorganet til sin 4-årige datter. Handlingen ble begått i august 2011, altså etter den straffskjerpelsen for blant annet seksuallovbrudd som fant sted i 2010 i forbindelse med endringer av straffeloven 1902.
- (2) I straffesak mot A avsa Aust-Agder tingrett 4. september 2012 dom som for straffekravets del har slik domsslutning:

"1. A, født 07.05.1965, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd og straffeloven § 197, jf. straffeloven § 62 første ledd til fengsel i 2 – to – år og 4 – fire – måneder.

Varetekt kommer til fradrag med 4 – fire – dager."
- (3) Etter As anke over straffutmålingen avsa Agder lagmannsrett 8. februar 2013 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år."
- (4) Én lagdommer stemte for å forkaste anken.

(5) A har anket straffutmålingen til Høyesterett, og gjort gjeldende at straffen er blitt vesentlig for streng. Det er særlig pekt på at de tidligere retter har tatt utgangspunkt i et for høyt straffenivå, at tidsmomentet ikke er tilstrekkelig vektlagt, og at det foreligger en uforbeholden tilståelse. Påtalemyndigheten har påstått anken forkastet.

(6) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*

(7) A er domfelt for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første punktum og straffeloven § 197, ved at han ved én anledning slikket sin 4-årige datter Bs kjønnsorgan. Hendelsen fant sted idet A våknet i sin egen seng, sammen med datteren. Tingretten har gitt følgende redegjørelse for hendelsesforløpet:

"Da tiltalte våknet, satt B på hodeputen. Hun var naken nedentil. Hun klagde over at det ... sved i underlivet. Tiltalte har erkjent at han vred seg over på magen og begynte å slikke Bs vagina. I samsvar med tiltaltes forklaring legger retten til grunn at han nærmest kom til seg selv og forstod at det han holdt på med ikke var bra, og han avbrøt slikkingen.

I retten opplyste tiltalte at det gikk ca 4-5 minutter fra han våknet til han sluttet å slikke datterens vagina. Han kunne ikke anslå hvor lenge selve slikkingen varte. I sitt politiavhør, forklarte han imidlertid at selve slikkingen pågikk i 2-3 minutter. I retten forklarte han at han mente det varte kortere tid. På bakgrunn av politiforklaringen, finner retten det bevist utover rimelig tvil at tiltalte slikket Bs vagina i flere minutter. Tiltalte har forklart at han var klar over hva han gjorde, og retten legger derfor til grunn at han handlet forsettlig."

(8) Lagmannsretten har bygget på dette, med følgende tilføyelse:

"Det skal tilføyes at A forklarte for lagmannsretten at han befant seg i en slags demringstilstand da han innledet slikkingen, og at det gikk kortere tid fra han ble klar over hva han gjorde til han avbrøt slikkingen enn tingretten har lagt til grunn. Han presiserte videre at slikkingen ikke var seksuelt motivert, men ble utført for å lindre datterens svie. Dette røkker likevel ikke ved tingrettens vurdering av forholdet som et forsettlig brudd på straffeloven § 195 første ledd og § 197."

(9) Ved straffutmålingen har flertallet i lagmannsretten dessuten lagt til grunn følgende:

"Slikkingen sprang ut av et øyeblikks impuls i en slags sløvhetstilstand slik A har forklart seg til lagmannsretten, og overgrepet fremstår uansett ikke som en veloverveid handling med et entydig seksuelt tilsnitt. A avsto frivillig fra overgrepet da han ble klar over alvoret i handlingen, og lagmannsretten legger til grunn at overgrepet ikke kan ha pågått over særlig lang tid. Det er ikke opplyst noe om eventuelle skadevirkninger på datteren."

(10) Jeg bygger på dette faktiske grunnlaget.

(11) Straffeloven § 195 første ledd rammer seksuell omgang med barn under 14 år. Bestemmelsen ble endret ved lov 25. juni 2010 nr. 46, blant annet slik at minstestrafen i første ledd andre punktum ble hevet til fengsel i tre år der den seksuelle omgangen er samleie eller likestilles med samleie, jf. straffeloven § 206. Endringen må ses i sammenheng med at også en rekke andre bestemmelser i straffeloven ble endret, med sikte på en mer alminnelig heving av straffenivået for blant annet seksualforbrytelser, herunder for voldtekt og for seksuallovbrudd overfor barn. Jeg viser til Prop. 97 L (2009–

2010) side 5 og til Rt. 2011 side 734 avsnitt 7 til 11. Av dommen fra 2011 fremgår det at for straffbare handlinger som er begått etter at endringsloven trådte i kraft, skal domstolene fullt ut bygge på de forhøyede nivåer som er forutsatt i motivene til lovendringen. Rettspraksis knyttet til handlinger begått før straffskjerpelsen gir altså begrenset veiledning om selve straffenivået nå.

- (12) I Prop. 97 L (2009–2010) side 26 uttales det at "normalstraffnivået i saker hvor minstestrafen kommer til anvendelse, bør være rundt fengsel i 4 år". I As sak er det ikke tale om samleie eller seksuell omgang som etter loven sidestilles med samleie. Minstestrafen på fengsel i tre år kommer derfor ikke til anvendelse. Og motivenes angivelse av "normalstraffnivå" gir ikke noen umiddelbar veiledning. På samme sted i proposisjonen heter det:

"Det er vanskelig å angi noe normalstraffnivå for saker som ikke omfattes av minstestrafen siden det kan være stor forskjell mellom dem. Departementet mener imidlertid at det ikke skal gå noe markert skille i straffnivå mellom saker som er omfattet av minstestrafen og andre saker. At minstestrafen ikke kommer til anvendelse, er ikke til hinder for at domstolen utmåler en like streng eller strengere straff som i saker hvor minstestrafen kommer til anvendelse. Der den seksuelle omgangen ligger nær opp til handlinger som omfattes av minstestrafen, bør dette også gjenspeiles i straffnivået. Dette kan blant annet gjelde visse tilfeller av inntrengning med fingre eller oralsex som ikke omfattes av minstestrafen."

- (13) Straffutmålingen må derfor knyttes til det konkrete saksforhold eller typetilfelle. Men det skal ikke være et markert skille, avhengig av om minstestrafen får anvendelse eller ikke. Hensynet til forholdsmessighet, sammenheng og konsekvens tilsier med andre ord at man med utgangspunkt i handlingens grovhet foretar straffutmålingen i lys også av straffenivået som gjelder der minstestrafen får anvendelse.
- (14) Rt. 2013 side 287 gjaldt blant annet en overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første punktum svært lik den A nå domfelles for, men som var begått sommeren 2009 – altså før straffskjerpelsen i 2010. Det er i avsnitt 16 i dommen sagt at en passende straff for dette forholdet ville være fengsel i omkring ti måneder. På bakgrunn av den generelle, og til dels betydelige, hevingen av straffenivået for alvorlige seksuallovbrudd i forbindelse med lovendringene i 2010, og særlig den sammenhengen med straffenivået for de tilfeller som omfattes av minstestrafen i § 195 første ledd andre punktum som jeg nettopp har vært inne på, antar jeg at det i As tilfelle er riktig å ta utgangspunkt i en straff på fengsel opp mot to år og seks måneder. Jeg har da tatt i betraktning at A også er domfelt for seksuell omgang med slektning i nedstigende linje, jf. § 197 og § 62 første ledd.
- (15) A erkjente de faktiske forhold i første avhør med politiet, og erklærte seg skyldig da saken kom for retten, jf. straffeloven § 59 andre ledd. Tilståelsen har vært meget viktig for etterforskningen og i rettesfæren. I saker om seksuallovbrudd har tilståelse gjennomgående også stor verdi for den fornærmede og andre involverte. Sett hen til at saken hadde en viss liggetid hos påtalemyndigheten etter at den var ferdig etterforsket, finner jeg at straffen passende kan settes til fengsel i ett år og åtte måneder.
- (16) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år og 8 – åtte måneder.

- (17) Dommer **Tjomsland:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (18) Dommer **Øie:** Likeså.
- (19) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (20) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (21) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år og 8 – åtte måneder.

Riktig utskrift bekreftes: